SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 180. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 21, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ВЕРЕСНЯ 1988 Ч. 180 РІК XCV.

КОМІСІЯ ГОЛОДУ ВИДАЛА ЗВІТ І ПОЧИНАЄ НОВУ ФАЗУ ПРАЦІ

Вашінгтон. — Урядова Комісія дослідження голоду вже роздала і розіслала понад 1,000 копій свого „Звіту конгресові" (Report to Congress) науковцям, журналам, зацікавленим членам української громади та іншим особам і установам. Включно з цим, приблизно 100 копій були призначені для роздачі в Совєтському Союзі, які були переслані урядовцями американської амбасади в Москві, совєтській амбасаді у Вашінгтоні й приватним установам.

„Звіт", який можна дістати від Урядового видавництва ЗСА (U.S.Government Printing Office) або прямо від комісії, складається зі загальних висновків восьмох розділів, які широко вичерпують більшість джерел доступних для досліду голоду, 10 перекладених на англійську мову усних свідчень і понад 100 сторінок перекладених консульських і дипломатичних депеш італійських службовців, які були свідками голоду.

Перші відгуки про „Звіт" є позитивні. Д-р Джеймс Е. Мейс, директор штабу комісії пояснює: „Декілька соткам спеціялістів совєтських і слов'янських студій було вислано „Звіт", бо це був найкращий спосіб ознайомити їх з нашими знахідками, і ми також звернулися за порадами, які могли б нам допомогти удосконалити нашу працю. Я маю надію, що „Звіт" буде мати вплив, але я не був приготований отримати стільки похвальних листів. Покищо, нема ніяких негативних відгуків на наші старання. Один відомий науковець сказав, що наш звіт — це „знаменитий вклад в науку". Інший науковець, який був вже знайомий з нашою працею, написав, що „Звіт" переважає мої найвищі сподівання", а ще інший написав, що „Звіт надзвичайно імпонуюча праця, яка доказує, що комісія повинна існувати й що результати її праці важливі". Це ясно показує, що ті які виробляють американські сприймання совєтської історії, читають нашу працю й знаходять щось корисне в ній".

Д-р Мейс каже, що „найбільша праця, яка зараз стоїть перед нами — це перевірка транскрипції понад 200 неопублікованих свідчень про голод. Ми повинні працювати майже без перервно, щоб забезпечити видання їх в оригінальній мові на початку 1990 року. Крім цього ми будемо продовжувати наші змагання — такі як ті, що вже показали успіхи в Ню Йорку і в Каліфорнії — поширювати знання про голод у публічних школах. Детальна перевірка і аналізи опублікованих свідчень і закордонних дипломатичних депеш будуть опрацьовані в майбутніх звітах".

На запитання про фінансовий стан комісії, д-р Мейс пригадав, що з приводу дефіциту федерального бюджету, ніякі додаткові державні гроші не були призначені для комісії. „Я впевнений, — сказав д-р Мейс, — що українська громада своєю допомогою уможливить нам продовжувати нашу працю. Але зараз ми маємо досить фондів провести нашу працю тільки до Дня Подяки. Ми потребуємо щонайменше 250,000 дол., щоб довести наш мандат до кінця хоч на найскромнішому рівні діяльности. І я надіюся, що ми зможемо зробити багато більше від мінімуму".

Читачі, які уважають, що комісія дослідження голоду є варта підтримки, можуть висилати вільні від податку пожертви на адресу: Commission on the Ukraine Famine, 1111 Twentieth St., N.W., Suite 537, Washington, D.C. 20579.

Внутрішні зміни в ДЦ УНР

Філядельфія (УІБ). — У зв'язку з резигнацією інж. М. Никіша зі свого становища в Уряді УНР, його функції зв'язані з підготовою X Сесії УНРади в 1989 році перейняв проф. Іван Самійленко, заступник Голови Уряду в США.

Дня 30.7.1988 уступив із свого становища віцепрезидент УНР проф. д-р Юрій Бойко-Блохин. Згідно з Тимчасовим законом ДЦ УНР і прецедентами з минулого його функції й титул перейшли автоматично на голову Уряду проф. Ярослава Рудницького, що крім свого дотеперішнього становища виконуватиме обов'язки віцепрезидента УНР до кінця теперішньої каденції УНРади.

Мовний та багатокультурний акти прийняті парляментом Канади

Оттава (ОУПС). — В канадському парляменті пройшли цього літа два важливі законопроєкти: один, С-72, в справі нового Акту офіційних мов (ОЛА) і другий, С-93, в справі багатокультурности (КМА)

Тоді коли перший акт торкається в основі французької й англійської мов у федеральній практиці, то акт багатокультурности включає, крім справ матеріяльної, соціяльної й духової культури, мовні проблеми канадців нефранкомовного й неангломовного походження.

І тут виявилася потреба доповнень до Акту багатокультурности, власне в ділянці неофіційних мов Канади. Щоб задоволити цю прогалину, міністер багатокультурности Джеррі Кінер здепонував у парляменті 23-го серпня новий законопроєкт у справі Канадського інституту для спадщинних мов, що в ближчому часі має пройти приписану законом три читання й після прийняття його парляментом та затвердження генеральним губернатором стати доповненням до Акту багатокультурности з липня 1988 року.

В дискусії над новими законопроєктами брали участь парляментаристи українського походження (посол А. Вітар, д-р А. Кіндій та інші) а також і представники партій, що в опозиції до теперішнього консервативного уряду в Оттаві. Тому що обидва акти 1988 року оперті на рекомендаціях Кололівської Комісії Б-Б з тому І й IV, колишній член цієї комісії проф. Ярослав Рудницький інтерв'ював кількакратно перед прем'єр-міністром Ьрайном Малруні й деякими послами на захист своєї концепції „обласних мов" в тому й уркаїнської, вказуючи на потребу їхнього правного забезпечення і то в мовному, а не в багатокультурному акті. Становище проф. Рудницького знайшло свій відгомін у виступах деяких парляментаристів у Оттаві, зокреми з партії НДП (Е. Епп, Д. Орліков і інші). Найважливіший виступ у цій справі був 23-го липня, коли то посол Ерні Епп звернув увагу на потребу забезпечення „обласних мов" згідно з рекомендаціями проф. Рудницького з 1967 року, він же звернув увагу на потребу протидіяти можливому „лінгвіцидові" щодо інших етнічних мов у Канаді власне відповідними заходами в мовній легісляції. Це вперше на парляментарному форумі в Оттаві вжито новотвору „лінґвіцид", як окреслення незадовільної мовної політики урядових кіл у справі „неофіційних" (меншинних обласних) мов країни.

Велику допоміжну ролю в акції проф. Рудницького відіграла його нововидана книжка „Мови Канади" (Оттава 1987), яка подає багато документальних матеріялів щодо „офіційної двомовности й політики багатокультурности" в Канаді в роках 1967-87 та уточнює деякі поняття й терміни, що були актуальні в цьому періоді. В зв'язку з опозицією деяких кіл до „багатокультурности" в Канаді, книжка проф. Рудницького виконує свою освідомну ролю в цій справі серед співгромадян Канади тим більше, що вона видана в англійській мові з деякими цитатами французьких оригіналів і уркаїнських текстів.

Появився 6/7 том журналу „Віднова"

Філядельфія. — У Східньо-Европейському Дослідному Інституті ім. Вячеслава Липинського появився подвійний, 400-сторінковий том 6/7 українського суспільно-політичного і культурного журналу „Віднова" Том присвячений тематиці „'гласність', 'перебудова' і українська дійсність". У ньому вміщені статті визначних українських і не-українських авторів.

Наприклад, том включає дві передові статті: першу — головного редактора Ярослава Пеленського п. з. „'Гласність', 'перебудова', і українська дійсність", яка розглядає тематику з української перспективи, і другу — колишнього віцепрезидента Югославії Мілована Джіласа — він також член редакційної колегії „Віднови" — п.з. „Цілі та межі ґорбачовських реформ", яка висвітлює тематику із загальносоюзної точки зору.

Розділ про „'гласність' і 'перебудову' в УССР" включає статті таких авторів (у хронологічному порядку): Василя Гришка: „Горбачовська 'перебудова' і національно-політична проблема України в СССР (1986-1987)"; Миколи Бараболяка: „Горбачовські реформи і завдання української діяспори"; Теофіля Кіса: „До питання державности і міжнародньої суб'єктивности України/УССР"; Андрія Білинського: „Про 'державну мову' в СССР"; Ярослава Білінського: „Знову Щербицький"; Володимира Бандери: „Міжнародні господарські взаємини Української ССР"; В.С. „Новий етап українізації"; Миколи Вірного: „Лесь Курбас почасти регабілітований. До 100-річчя з дня народження"; Мойсея Фішбейна: „Гортаючи газетні сторінки". Олександра Фельдмана „Невідомий Київ".

(Закінчення на стор. 3)

ВИСТАВКА Л. ГУЦАЛЮКА

Нюарк, Н. Дж. — Тут в суботу і неділю, 24-го і 25-го вересня ц.р., у залі під церквою св. Івана Хрестителя відбудеться виставка олійних картин Любослава Гуцалюка. Відкриття виставки в суботу, 24-го вересня, о год. 6-ій вечора. В неділю, 25-го вересня виставку буде можна оглядати від год. 9-ої ранку до 2-ої по полудні. Виставку влаштовує 86-ий Відділ СУА.

Завершується підготова до здвигу в Ню Йорку

Джерзі Сиpermit Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — У п'ятницю, 16-го вересня ц.р., відвідали редакцію „Свободи" члени Метрополітального Комітету для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні в особах голови цього Комітету адв. Романа Гуглевича, голови Комісії зв'язків і інформації Слави Рубель і Лідії Крушельницької, керівника Студії Мистецького Слова, та Роми Прийми-Богачевської, керівника танцювальних груп. Відвідини були заініційовані головою Комісії зв'язків в цілі поінформування читачів щоденника про підготову і стан праці до маніфестаційного здвигу у Фелт Форум Медісон Сквер Ґарден, що відбудеться в суботу, 24-го вересня, о год. 3-ій по полудні.

Як відомо, ця велика заля вміщає 4,600 осіб, і організатори надіються, що українська спільнота Ню Йорку і околиць масово прибуде на цей здвиг та виповнить вщерть залю. Як це подано в численних оголошеннях, квитки в ціні 10 дол. для дорослих і 3 дол. для молоді до 18-го року життя можна купити в українських крамницях, кредитівках і парафіяльних урядах.

Голова комітету Р. Гуглевич вияснив, що закуп квитків є важливим тому, що при касі Медісон Сквер Ґарден їх продавати не будуть. Однак їх будуть мати ще в запасі впорядчики. Він теж з притиском підкреслив, що ці квитки подумані як запрошення до участи в здвизі для української спільноти. Зацікавлення цією імпрезою є велике.

На програмі здвигу є спільний Молебень, в якому дали згоду взяти участь Блаженніший Митрополит УПЦ Владика Мстислав і Митрополит УКЦеркви Стефан Сулик, як також Єпископи Василь Лостен, Антоній і Всеволод та численне духовенство всіх українських Церков. Після короткого Молебня, під час якого буде співати збірний церковний хор під орудою М. Добоша і Р. Левицького, із словом до зібраних виступлять ієрархи Церков і почесні гості з американського політичного світу. Як інформував голова ко-

У редакції „Свободи" (сидять, зліва) Л. Крушельницька, адв. Р. Гуглевич; (стоять, зліва) Р. Прийма-Богачевська і С. Рубель.

(Закінчення на стор. 4)

Знову замінено уряд в Гаїті

Порт О-Пренс, Гаїті. — В неділю, 18-го вересня, ц.р. генерал-поручник Проспер Авріль перебрав владу в Гаїті після того, як підстаршини прибічної президентської сторожі перебрали владу від генерал-поручника Анрі Намфрі. Сам генерал-поручник Г. Намфрі втік до Домініканської Республіки після того, як в президентському палаці розпочалася перестрілка пізно в суботу по полудні, що тривала біля десяти годин.

Новий провідник помагав ген. Намфрі перебирати владу в чевріні ц.р., коли військовики відібрали владу від президента Леслі Ф. Манігата, якого проголошено переможцем в крайових виборах у січні ц.р. Генерал-поручник П. Авріль колись займав високе становище за диктатури родини Дюваліє, які правили в Гаїті 28 років. Два і півроку тому виїхав з країни останній диктатор родини Жан-Кльол Дюваліє.

Гаїтські та західні дипломати заявили, що провідники перевороту рішили перебрати владу після того, як почалися злісні протести населення проти брутальних випадків в столиці продовж останніх днів. У неділю ранком коротке приготоване повідомлення прочитав в імені підстаршин президентської прибічної сторожі вояк, що назвав себе сержантом Джосефом Гебру, і який пояснив причину перебрання влади підстаршинами, як спроби повернути повагу і честь військовим частинам країни та закінчити період безладних жорстокостей, що були спричинені замішанням у військовому командуванні під час правління ген. Немфрі.

Новообраний провідник виступив з короткою промовою після цього повідомлення, заявляючи, що приймає цей пост, щоби „рятувати країну від анрахії і хаосу".

Присутні під час цих змін в столиці Гаїті дипломати висказували своє здивування, що не зважаючи на те, що цей переворот був у заряді військовиків і легка вогнепальна зброя була вживана, поранень чи людських жертв майже не було. Все ж таки ніхто не сподіється, що й надальше буде такий спокій на цьому війною і міжусобицями понівеченому острові. Припускають, що поки тут устабілізується будь-яка влада, ще не один раз буде чути пострілі на вулицях столиці.

У Литві поставлять пам'ятник жертвам жидівського голокосту

Москва. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер інформує у числі з 19-го вересня ц.р., що офіційні представники компартії і уряду в Литовській ССР дали дозвіл на побудову пам'ятника жертвам жидівського голокосту у Вільнюсі, першого такого пам'ятника в Совєтському Союзі, згідно з опінією американця заанґажованого у здійсненні цього проєкту, бо навіть відомий в СССР і за кордоном пам'ятник у Бабиному Ярі біля Києва в Україні, місці масового страчення нацистами великого числа жидів, крім інших жертв нацизму — українців, росіян та інших, не згадує у написі, що це пам'ятник жертвам жидівського голокосту, хоч, як відомо, — каже Келлер, — „чотири з п'ятьох розстріляних у Бабиному Ярі були жидами". Не відомо, якими джерелами користувався кореспондент „Ню Йорк Таймсу" але совєтські офіційні джерела такі твердження заперечують.

Очевидно, побудова пам'ятника у Вільнюсі, присвяченого виключно жидівським жертвам нацизму, буде великою перемогою і досягненням совєтських жидів і завершенням їхнього довголітнього змагу за цю справу. Офіційні представники режиму систематично казали їм, що не слід окремо підкреслювати жидівські жертви під час Другої світової війни, звернені проти усіх громадян Совєтського Союзу.

Скульптором меморіяльного пам'ятника буде Арбіт Блятас, американець народжений в Литві, як повідомила про це кореспондентів його жінка, Реджіна Резнік, мецо-сопрано, оперна співачка. Вона не тільки висловила вдоволення, що це буде пам'ятник на території СССР, присвячений голокостові, але розрив з дотеперішнім ставленням до цієї справи.

Подружжя Блатас перебувають тепер у Вільнюсі. Вони ведуть переговори з офіційними урядовими і партійними чинниками про деталі поставлення і прикрашення пам'ятника і з представниками жидівської спільноти в Литовській ССР, яка нараховує там 14,000; перед війною було там 160,000 жидів.

Поставлення пам'ятника мало б відбутися на весну 1989 року, біля університету у старій жидівській дільниці міста. Дуплікати пам'ятника будуть поставлені на подвір'ї біля Головної квартири ООН і біля музеїв голокосту в Парижі і Венеції.

У СВІТІ

ВИПАДОК З ІТАЛІЙСЬКИМ військовим літаком, який під час показу літаків в Рамштайні, після зудару з двома іншими літаками, загорівся і впав у ґущу 300-тисячної маси глядачів, вбивши на місці 65 осіб, а сотні поранив, відновив давні німецькі претенсії на абсолютну самостійність й незалежність без втручання З'єднаних Стейтів Америки, виведення їхніх військових контингентів після 43 років від закінчення Другої світової війни. Не можна виключати, що цей західньонімецький ресинтемент щодо „незалежности" тісно пов'язаний із недавньою заявою совєтського керівника Міхаїла Горбачова, який, будучи в Новосибірську, заявив, що СССР готовий зменшити свої бази в різних країнах світу, якщо те саме зроблять ЗСА. Приманчива заява совєтського диктатора вдарила сильно по амбіції німців, які раптом пригадали собі випадок з італійським літаком і присутність в них американських військових частин, не здаючи собі справи з вислідків такої далекойдучої перебудови оборонної системи Заходу.

В НЕДІЛЮ, 18-ГО ВЕРЕСНЯ ц.р., у Швеції відбулись парляментарні вибори у яких урядова соціялістична партія закріпила за собою перемогу і, як дотепер, зможе сама, або спільно з іншими лівими партіями, формувати новий уряду. Інґвар Карльссон, прем'єр-міністер уряду заявив, що він особисто ще не вирішив чи залишиться при владі ще чергових три роки, чи передасть владу іншій особі. „Зрештою, — заявив Карльссон, — я сам не вирішую цих справ, бо існує керівництво партії, яке займається цими справами". У Швеції, подібно як у Західній Німеччині, понад п'ять відсотків голосів у виборах здобула „партія зелених", тобто партія, яка звертає багато уваги на відчищення довкілля, шляхом ліквідації великих підприємств, які, на їхню думку, занечищують довкілля хемікаліями.

УРЯД ПОЛЬЩІ ПОДАВСЯ ДО ДИМІСІЇ

Варшава, Польща. — Агентство Ассошієйтед Пресс інформує, що у понеділок, 19-го вересня ц.р., подався до димісії увесь кабінет прем'єр-міністра Збігнєва Месснера, започаткувавши тим самим урядову кризу в Польській Народній Республіці. Політичні спостерігачі підкреслюють, що це перший раз у повоєнній історії Польщі зрезигнував цілий кабінет, а не тільки прем'єр-міністер, як це звичайно бувало минулими роками.

Першою познакою резиґнації кабінету була непебірчива критика уряду легальною профспілкою минулого тижня, яка висловлювала свій критичний погляд на непорядки в секторі економіки. Цей виступ профспілки напевно був узгіднений з керівництвом Польської об'єднаної робітничої (комуністичної) партії (ПОРП), яку, як відомо, очолює ген. Войцєх Ярузельскі. Економіка, низький життєвий рівень, страйки робітників, вимога підвишки платень тощо, були також головною темою дебат польського сойму.

Димісію уряду, тобто свою власну і 19 міністрів, проголосив під кінець своєї довгої промови на сесії сойму прем'єр-міністер З. Месснер, який стояв на чолі уряду від 1985 року. Він заявив, що уряд доклав чимало зусиль, щоб поправити польську економіку, підвищити життєвий рівень населення, зміцнити вартість польської валюти, але інфляція, заборгування перед іншими державами, страйки, та підвищені вимоги робітників, стояли на перешкоді до здійснення цієї програми яка вимагає довшого часу. Він думає, що димісія уряду допоможе соймові перевести широкі реформи в центральному і воєвідських урядах та вийти з новою ініціятивою базованою на пропозиціях широких народних мас. Він, правдоподібно, мав на увазі також пропозиції діючої поза законом профспілки „Солідарність", керівник якої Лєх Валенса веде переговори з урядом, з метою поліпшення економіки і тим самим загальний стан робітництва.

Очевидно, в такій ситуації треба було зберегти обличчя компартії і тому В. Ярузельскі заявив, що економічна програма партії була правильною, але її не повністю зреалізував уряд Месснера. У цій ситуації не треба виключати поновного визнання „Солідарности" і втягнення до уряду людей з невтрального сектора, особливо економістів і людей інших фахів тісно пов'язаних з економікою.

Резигнація уряду З. Месснера була одобрена соймом голосами 359 до одного із 17-ма голосами стриманими. Кабінет буде функціонувати, аж до часу сформування нового уряду. В часі дебат поодинокі члени сойму підносили також справу „Солідарности" і її евентуального вкладу у відбудову польської еконоіки. Перший в цій справі висловився незалежний посол Ришард Бендер з Любліна і поставив вимогу, щоб черговий уряд включив „Солідарність" у відбудову і надав цій профспілці легальних форм. Бендер пропонував, щоб ген. В. Ярузельскі і Л. Валенса опублікували спільний заклик до народу, який матиме велике значення для відбудови, а може навіть викликати ентузіязм в народі.

Покищо немає жадних познак хто саме може очолити черговий польський кабінет, — заявляють спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

ОПИТ СОВЄТСЬКИХ ГРОМАДЯН виказав, що СССР не забув свого видвореного сина. Мова йде про Александра Солженіцина, що від часу його видворення з СССР в 1974 році проживає на статусі правного жителя у Вермонті, і якого громадяни Совєтського Союзу подали на листу тих спірних осіб, що мали б увійти до організаційного комітету в справі пам'ятника жертвам сталінського терору. Одначе 69-літній нобелівський лавреат відмовився від тієї чести, заявляючи, що його книжка „Архіпелаг ҐУЛаг", досі недозволена в СССР, є „достатнім пам'ятником тим, що загинули".

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО Інвестиґацій нарікає, що Державний департамент не дозволив його слідчим перевірити чи радше брати участь в початковій перевірці причин упадку літака в Пакістані минулого місяця, де загинув президент Мохаммед Зія уль-Гак і американський амбасадор Арнолд А. Рейфел. З цих причин конгресмен Бил МекКоллам, республіканець з Фльориди, домагається перевірки справи.

СЕНАТ ПРОТЯГОМ НАСТУПНИХ двох тижнів, а Палата Репрезентантів коротко після того, мусітимуть рішити на скільки підвищити мінімальну заробіткову ставку для мільйонів американських робітників, які знаходяться на найнижчому щаблі економічної драбини. Тепер ця ставка є 3.35 дол. на годину і що обидві палати не запропонували б воно не буде достатнім, коли йти за зростом коштів проживання в країні від останнього справлення мінімального заробітку в 1981 році. Крім того це завдання не є таким легким, до вирішення в цьому виборчому році, бо ніхто з конгресових законодавців не хоче попасти в неласку виборців у своїх округах.

БЮРО СТАТИСТИКИ при Департаменті справедливости опублікувало інформації зі своїх перевірок проведених між молоддю в поправчих інституціях в Америці, у яких виявлено, що троє із чотирьох молодих кримінальників походять із домів, де батьки розведені, а половина з них були під впливом наркотиків або алькоголю, коли доконували злочини. Велике число з них походять з родин, що мають за собою кримінальну історію принаймеще одного члена. Засоби масової інформації, повідомляючи про ці статистичні дані, підкреслюють цей факт, що 72 відсотки цих молодих правопорушників виростали в домах, де не було одного з батьків.

У НЕДІЛЮ, 18-ГО ВЕРЕСНЯ ц.р., острів Ямайку відвідав колишній президентський кандидат демократичної партії Джессі Джексон в товаристві двох конгресменів Мейджора Овенса і Адолфуса Еванса, обидва демократи з Бруклина. Джессі Джексон зразу на початку приїзду заявив, що приїхали вони тому, щоб населення Ямайки було свідоме того, що „навіть в час нещастя є в них приятелі". Мова йшла про нещастя, які зазнала Ямайка тому тиждень від гурагану „Ґілберт". Обидва конгресмени з Бруклина сказали, що там живе багато виборців ямайського походження. Ціллю їхніх відвідин було побачити шкоду, а повернувшись, урґувати у Вашінгтоні про фінансову допомогу Ямайці. Все ж таки деякі громадяни Ямайки в Кінгстоні висловлювались досить скептично про наміри Джексона, говорячи, що „він приїхав, щоби цим способом поліпшити свою політичну кар'єру, а не з турботи про потерпілих від гурагану".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки — money orders" виставляти на "Svoboda
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ґорбачов і порожні полиці в крамницях

Московський кореспондент ,,Ню Йорк Таймсу" подає під датою 12-го вересня ц. р. цікавий фраґмент сучасної дійсности в СССР. Він оповідає, як Ґорбачов, перевівши шість тижнів відпочинку на Криму, відсвіжений і в доброму гуморі, поїхав на об'їзд Сибіру і зупинився у першому великому зауральському місті Красноярськ. Як звичайно, був оточений журналістами і залогою телевізійної станції з апаратами. Подорозі до міста з летовища стрічали його юрби народу (Красноярськ має один мільйон мешканців), але замість окликів на його честь люди викрикували: ,,Міхаіл Серґеєвіч, підіть до крамниць, там нічого нема". Інші кричали ,,Скрізь черги, за м'ясом, ковбасою, за хатніми речами". Хтось із вдумливіших і відважніших присутніх крикнув: ,,Чи це все буде на телевізії, чи її показ обріжуть?"

Але це все передано на телевізії і кореспондент нюйоркського щоденника правильно пояснює, що Ґорбачову очевидячки залежало на тому, щоб показати, що він ,,пристає з народом", слухає скарг від звичайних собі громадян та обіцяє їм поправу ситуації. Коли хтось нарікав, що у нововідкритих приватних крамницях несамовито високі ціни, Ґорбачов відповів, що треба щоб таких крамниць було щораз більше, тоді вони у взаємному суперництві обнижать ціни. Але в цій же самій кореспонденції з Москви говориться і про дальше діяння опозиції проти Ґорбачова. Мовляв, під час неприсутности в Москві Ґорбачова другий найвпливовіший після нього член Політбюра, лідер опозиції, Єґор Ліґачов, критикував Ґорбачова — на ближче неподаному форумі — за його політику ,,співіснування" з народом та започаткування ним, Ґорбачовим, прив[...] них крамниць під обмеженою дежавною контролею.

На основі такої однієї обширної кореспонденції з Москви можна дійти до різних висновків. Виходить, що Міхаїл Ґорбачов почуває себе настільки сильним, що не боїться перебувати від половини липня поза Москвою, бо за таку відвагу — кількатижневе перебування на Криму — Нікита Хрущов заплатив своєю владою і своєю кар'єрою. Видно, що Ґорбачов не боїться, що ролю Леоніда Брежнєва супроти Хрущова відіграє тепер Єґор Ліґачов. Але, з другого боку, виходить ясно, що за три роки перебування при владі Ґорбачова не вдалося йому поліпшити економіку СССР, щоб полиці крамниць у великих містах не світили пустками і щоб не зникли невідомі у західньому світі довгі черги осіб, які прийшли купити примітивні харчі чи предмети першої потреби. І також не вдалося Ґорбачову зліквідувати ворожу йому і його політиці опозицію у компартії, її Центральному Комітеті і Політбюрі.

До речі, мешканці Красноярська мають особливу причину виявляти своє невдоволення й обурення, бо це один із центрів совєтської мілітарної системи — в сусідстві є могутні радарні споруди, які коштували більйони рублів і далі вимагають величезних сум для зберігання їх чи, може, й розбудову, коли крамниці світять пусткою. Бож державний монополь усієї продукції і розподілу ж дбає про такі ,,люксуси", як хліб, масло, ковбаса, м'ясо хатнє влаштування. Так було після короткого періоду НЕП-у ще за Леніна і такий стан триває далі. Коли тепер показали на телевізійному екрані відвідини Ґорбачова у Красноярську, з вигуками юрби та його відповідями, то це безумовно поступ. Правильно звертає увагу кореспондент ,,Ню Йорк Таймсу", що перед приходом до влади Ґорбачова існував у СССР неписаний закон, що коли приїздив до міста якийсь державно-партійний достойник, то його возили тільки до такої крамниці, яку спеціяльно на той день вивіновано всяким добром. ,,Патьомкінські села" за Катерини Другої збереглися аж до часу Леоніда Брежнєва.

Телевізійний показ перебування Ґорбачова у Красноярську з тамошньою мирною демонстрацією — це доказ, що гласність не залишилася на папері. Але порожні полиці в тамошних крамницях — це доказ, що найважливішої цілі, яку поставив собі Ґорбачов і для якої підтримав його всемогучий КҐБ, — економічної поправи Ґорбачов за три роки урядування не перевів. Він обвинувачує опозицію, що вона кидає колоди на шлях необхідних реформ, знову ж опозиція закидає йому, Ґорбачову, відступництво від марксизму й ленінізму. Як довго буде ситуація у СССР вертітися у такому завороженому колі — один Господь знає. Але, що така нормальна ситуація не може тривати вічно — це кожному ясно.

Омелян Твардовський

НА ФРОНТІ БОРОТЬБИ З РУСИФІКАТОРАМИ УКРАЇНИ

II.

О. Тасуль, Запоріжжя.

• Підтримую ту частину читачів, яка стоїть проти пропозиції В. Яковенка. Випускати газету треба тільки рідною мовою. Що виходить з поступок в цьому плані, добре видно зі стану розпродажу видань у нас у Запоріжжі. ,,Робітничу газету" навіть коли її купують лиш заради програми телебачення, воліють брати тільки в російському варіанті. Не випадково ж ці примірники розходяться ,,з-під прилавка". ,,Запорізьку правду" виписують одиниці. А раніше ж такого не було. От і виходить, що ми самі віднаджуємо дітей, од рідної мови. А що з цього маємо? Не знаємо ні рідної, ні російської, бо розмовляємо так, що вуха в'януть . ,,Нам нада, по-руському щоб було" — дослівна поширена вимога місцевого словотворення... А для тих, кому українська видається надскладною, наведу приклад з власного життя. Колись я віддалася за росіянина, який ніколи не вчив української мови. І хоча багато років разом ходили до українського театру, на концерти народних пісень, він так і не розумів нічого. І якось я оголосила ультиматум: вдома користуватимусь лише українською мовою бо без практики сама її забуду. Мій ,,бунт" збігся з тим, що чоловікові довелося виправляти гранки своєї статті в одному з українських науково-популярних журналів. І уявіть, за один(!) місяць він надолужив прогаяне роками. Саме прогаяне, бо тільки його небажання не дозволило йому користуватися українською раніше... Висновок: не варто себе обділяти, обмежуватися однією навіть такою великою, як російська, мовою.

Н. Видячий, Київ.

• Ніколи не писав у газету, хоч передплачував її ще з часів, коли вона звалася ,,Радянським спортом". Ні в якому разі не обстоюйте двомовність. Адже незважаючи на багатонаціональний склад жителів республіки, ,,Спортивну газету" читають усі... Чи ви вигадали лист Яковенка самі працівники газети? Якось, коли був на зустрічі з працівниками ,,Спортивки", помітив, що майже ніхто з них тоді не розмовляв українською мовою. То, може, це для вас як соломинка для потапаючого? Та й у Державному Комітеті Спорту УРСР рідну мову не вживають...

М. Майоров, Черкаси.

• Шановна редакція! Вибачаюсь, але далі писатиму російською мовою. Мені так легше. Хочу присоединитися к мнению большинства читателей вашей газеты, которые не хотят двуязычного ее выпуска. Сначала, по прочтении предложения тов. Яковенко, я обдаровался, ведь издание на русском языке будет читать удобнее очень многим. А потом подумал: раз человек живет на Украине, значит, должен знать и язык республики. А выпуск части тиража на русском языке приведет к еще большему розрыву между южными и северо-западными областями. И хоть я, во избежении ошибок, пишу письмо на русском языке, я категорически против издания газеты на русском же...

На закінчення огляду листів, редакція надрукувала, два типових ,,хахлів", так званих українців, які, як виглядає затратили своє національне обличчя, їх трагічний стан рідної мови вже не турбує (зам. О.Т.).

А. Антоненко, Запорожье

• Українець, 52-х лет пише по случаю заметки В. Яковенко ,,Тираж двома мовами". Это мой единомышленник. Давно настало время випускать газету вообще на русском языке. Ведь она рассчитана на молодежь, а у нас, в Запорожье, нет ни одного садика с украинским языком обучения, нет украинских школ. И все ето по желанию населения города. Прибавьте к этому то, что в Запорожской области проживают люди 108 национальностей, которые общаются между собой на русском языке. Не будете же вы випускать газету и на греческом, и на болгарском, венгерском... К тому же русифицирование газети необходимо для того, чтобы не випячивать своей национальности...

Л. Куклинський, Рига.

• Оскільки я пов'язав своє життя з армією, то на Україну приїжджаю тільки у відпустку. Далеко від дому я зрозумів вартість рідної мови, рідного краю, дому. І все ж я цілком підтримую В. Яковенка з Донецької області щодо двомовного випуску газети. Коли я на службу приношу ,,Спортивну газету", мої колеги просять перекласти ті чи інші матеріали. Отже, двомовна вона передплачувалася б і

(Закінчення на стор. 4)

Н. Кібець

,,Від Гужівки до Біломорканалу"

Науково-Дослідне Товариство Української Термінології випустило в світ цього 1988 року за редакцією св. п. Костя Церкевича ще одні спогади нашого артиста маляра Олександра Канюки п.н. ,,Від Гужівки до Біломорканалу" спогади концтабірника 1930-их років. Книжка на 203 сторінки убористого шрифту, оздоблена малюнками автора і декількома копіями з фотографій. Обкладинка м'яка, малюнок і схематична мапа заслання та напис у виконанні автора з автопортретом на п'ятій сторінці виконаним 25-го листопада 1977 року. Друкарських чортиків не дуже багато.

Книжка має підрозділи під якими читач може наперед знати про що йтиме мова. Події подані без художніх прикрас, так, як автор то сприймав і відчував; починаючи від власного села де він народився і концтабору, де він проходив виховальну школу системи, в якій опинився молодою людиною. Автор навіть дотримується й мови там вживаної.

Життя автора було сповнене прикрих пригод і боротьби за існування в світі, з якого існуюча система ввесь час намагалася його скреслити, але автор, як, кажуть американці, ,,survivor", лишився живим, пережив все те, хоч і втратив свої найкращі молоді роки, спогад, про які ніколи не зітреться з пам'яті.

Прочитають цю книжку із зворушенням особливо ці, хто сам переживав і прочитають її із цікавістю ці хто тільки про ті умови життя чув. Усі такі спогади, що відбували покарання на будовах каналів або інших містах доцільно мати англійською мовою, щоб могли прочитати її ті, хто не знає української; особливо сьогодні, коли дозволена подорож західнім кореспондентам і туристам в зону Сибіру, але ніхто з них не доходить до ҐУЛаґів хоч і знайомі з ними з оповідань Солженіцина. Умови життя т. зв. вільнонайманої молоді працюючої на будові каналів була не кращою від ув'язнених, лише з цією різницею, що при них не було конвоїрів зате були іншого типу погоничі. Книжку варто набути і прочитати.

Коштує 10.00 дол. Набути можна у автора. Писати на адресу: Mr. O. Kaniuka, 1123 N. E. 5th St., Minneapolis, MN. 55413.

Д-р Мирон Куропась

ЗАПОПАДЛИВІ ДОРАДНИКИ БУША

Мені здається, що коли б було досить часу, то американські ,,ловці нацистів" найшли б ,,фашистів" і ,,антисемітів" прямо всюди, зокрема коли це є американці, які критикують співпрацю поміж американським Бюром спеціяльних інвестигацій (ОСІ) і КҐБ.

Продовжуючи свою наклепницьку працю інспіровану КҐБ проти втікачів із Східньої Европи, ці нові запопадливі шукачі злочинців ,,відкрили нове ,,прибіжище" для осіб, які за словами ,,Ню Йорк Таймсу" є зв'язані із фашистськими групами в антисемітських діях. Останнім прибіжищем цих ,,фашистів" виглядає, що є Коаліція американських національностей Джорджа Буша.

Вирізнений з-поміж них в ,,Ню Йорк Таймсі" були перед кількома днями Джером А. Брентар, американець хорватського походження, Фльоріян Ґальдау американець румунського походження, і Филип Ґуаріно, американець італійського походження. Усі їхні життєписи були перевірені центром Сімона Візенталя в Лос Анджелесі (який, між іншим, фінансував книжку ,,Американська свастика", в якій щоденник ,,Свобода" названий є ,,офіційним українським фашистським виданням") і Радою жидівських громадських відносин в Ню Йорку.

,,Немає найменшого сумніву у мене, що всі ці три особи виявляють свої симпатії до нацизму і фашизму", — каже Майкл С. Міллер, екзекутивний директор згаданої ради.

Згідно з речником виборчої кампанії Дж. Буша Марком Ґудіном, головна причина чому змушено Дж. Брентана до резиґнації із комітету Республіканської партії була його постійна праця в обороні Івана Дем'янюка. ,,Його пов'язання із І. Дем'янюком" заявив М. Ґудін в ,,Ню Йорк Таймсі" ,,поставила його на прю із заступником на президента Дж. Бушом".

Декілька днів пізніше Тарас Шмагала, голова комітету ,,Українці за Буша", дістав повідомлення, що голова УККА Ігнат Білинський і Богдан Федорак, довголітній активний член УККА з Дітройту, мусять також зрезиґнувати, з причин підтримки І. Дем'янюка і критики ОСІ. ,,Або вони зрезиґнують, або ми їх звільнимо" поінформував Т. Шмагалу один із чільних співробітників Дж. Буша в його кампанії.

Події, які довели до такого поступування Республіканської партії, були добре вияснені у статті Леррі Колера, яка появилася дня 8-го вересня ц.р. у ґазеті ,,Вашінґтон Джуїш Вік". Стаття розпочинається атакою на співробітників Буша, що вони включили до співпраці людей ,,із антисемітськими діями" і ,,видним пов'язанням з фашистами". Після розгляненя минувшини Брентара, Ґальдау і Ґуаріна стаття звертає свою увагу на інших членів коаліції, особливо на Лашля Паштора, колишнього мадярського борця за свободу, і І. Білинського та Б Федорака.

,,Жидівські провідники" — пише Л. Колер ,,є затурбовані, що ці осібняки можуть свої наміри получити з намірами інших в коаліції Буша, щоб підтяти підтримку ОСІ адміністрації Буша. Багато інших членів є пов'язані з такими організаціями, які вже давно є в опозиції до зусиль ОСІ, і деякі з них вже переступили границі до антисемітизму". Тут автор вичислив саме І. Білинського, якого Л. Колер описує як президента Українського Конґресового Комітету Америки, організації, яка ,,гостро виступає проти ОСІ".

Людина, якої, виглядає, найбільше бояться жидівські провідники, є, на думку Л. Колера, Б. Федорак, який на бенкеті в пошану поневолених народів в липні ц.р. сказав у своїй промові перед віцепрезидентом Дж. Бушом: ,,Є дуже важливим, щоб ЗСА стояли сильно на своїх позиціях і не дозволили СССР впливати на знеславлення успіхів наших груп і героїчної боротьби за національну незалежність, за яку багато з наших людей боролося... Зокрема ОСІ, його співпраця із совєтськими властями і видворення людей до СССР — це ці дві справи проти яких ми стоїмо в опозиції".

Беручи до уваги приязні відносини поміж ОСІ і КҐБ, це мусіло наставити ворожо Ніла Шера, зокрема коли він довідався, що Джордж Буш притакнув тому і оплескував промову Б. Федорака.

Обсервуючи успіх, з яким зманіпульовано жидівську громаду у переконання, що критика ОСІ за його співпрацю з КҐБ є чомусь виявом антисемітизму, я бачу довгу руку саме ОСІ і КҐБ в тій цілій справі.

ОСІ має порахунки із Дж. Брентаром, бо саме він знайшов докази, які заперечили зізнанням жидівських свідків, що Френк Валюсь був нацистським злочинцем. А КҐБ має знову претенсії до П. Ґуаріна за іншу справу. Я був дорадником в Білому Домі в 1976 році, коли П. Ґуаріно зорганізував групу американських італійців, патріотично наставлених, які їздили до Італії, щоб там зменшити впливи комуністичної партії.

КҐБ має також порахунки з комуністичною громадою в ЗСА, як ми це бачимо із ряду теперішних видань з очорнюванням нашої громади.

Члени кампанії Дж. Буша дали тепер ясно до пізнання, що кожний хто сумнівається у вину Дем'янюка попадає у конфлікт з Бушом. Це правдоподібно охоплює таких осіб як Патрик Бюкенен, Джозеф Собран, Майкл Вордер, Билл Вулф, Пейшенс Гантворк, СКВУ і тисячі американців, які зібрали понад мільйон долярів на оборону Дем'янюка.

Члени кампанії Буша також дали нам до пізнання, що їм не залежить на американцях із Східньої Европи. ,,Вони уважають, що із цієї справи не буде ніяких поважних політичних наслідків", — сказав мені Т. Шмагала, описуючи свої заходи, щоб запобігти усуненню тих членів коаліції.

Дорадники Буша допустилися грубої помилки. Поняття, що кожний хто вірить в невинність І. Дем'янюка, або хто критикував ОСІ є антисемітом і тим самим негідний брати участь у американському політичному процесі є так обурююче, що вимагає всецілого і голосного засудження усіма членами нашої громади.

Ми не можемо дозволити, щоб опозиція проти співпраці ОСІ - КҐБ була причиною до позбавлення політичного громадянства.

Раїса Мороз

Переклади Стуса

Доктор Анна-Галя Горбач, невтомна бджілка-трудівниця, подарувала німецькомовному читачеві нову добірку віршів Василя Стуса у своєму перекладі на німецьку мову.

Збірка віршів п. з. ,,Життя привиділось тобі...", що містить понад сто поезій з книжки ,,Палімпсести", укладених перекладачкою за темами ,,Ти подолала, доле...", ,,І поверни у дні забуті...", ,,Так мудро нас страждання піднесло... понад добою", побачила світ у видавництві ,,Герольд унд Аппель" у Гамбурзі.

Кожному, хто ознайомлений із збереженою поетичною спадщиною передчасно загиблого поета, впаде в око мудрість добору віршів: порівняно невеликий цикл поезій дає можливість німецькомовному читачеві відчути й пережити разом з поетом усі його лихі й світлі хвилини, усі душевні піднесення, злети, а також тимчасову зневіру, лихі передчуття й разом з тим віру у своє безсмертя, у незмарноване життя, принесене на вівтар вітчизни.

Збірка споряджена прекрасною передмовою славістки-літературознавця Е. Волфгайм, яка уводить читача в поетичний світ Василя Стуса, розглядає його лірику у контексті европейської літератури, зупиняючись на головних мотивах лірики поета та поетичних засобах, якими досягається магічна сила Стусових віршів.

Збірка завершується післясловом Анни-Галі Горбач, в якому перекладач подає образ поета — гуманіста, одного з небагатьох поетів шестидесятників, який раз обравши для себе шлях правди, ні разу із цього шляху не зійшов.

Нова збірка поезій Василя Стуса, перекладаних німецькою мовою, стане, безперечно, цінним набутком для кожного любителя поезії взагалі і зокрема для кожного, хто шанує пам'ять одного з найкращих, найвидатніших представників української літератури XX століття.

Придбавши збірку Василя Стуса, члени української громади, незалежно від знання чи незнання німецької мови, тим самим підтримають і заохотять працю наших небагатьох ентузіястів — перекладачів української літератури на чужі мови. Доктор Анна-Галя Горбач є однією з таких невтомних ентузіястів і заслуговує на глибоку пошану своєю працею.

Це не перша її праця і сподіваюся, не остання. За останніх десять років вона переклала на німецьку мову цілий ряд заборонених, переслідуваних в Україні поетів, уможлививши таким чином доступ чужинців до сучасного українського письменства, до його проблем. А крім того — ця її праця — могутня, неоцінена підтримка для всіх, хто карався за ґратами за слово правди, (наприклад, авторка цих рядків оповідала в ,,Голосі Америки" майже про всі її переклади в пересиланнях на Україну), бож нема нічого гіршого за почуття, що все створене навіки застрягло в архівах КҐБ, залишилось світові незнаним.

Придбати книжку можна в книгарнях і зокрема в книгарні ,,Дніпрова Хвиля" в Мюнхені: книжка видана в твердій чепурній оправі і коштує вона 18 німецьких марок.

Д-р Михайло Боровик

ГАЛИЦЬКА МИТРОПОЛІЯ — ЇЇ ІСТОРИЧНИЙ НАРИС

V.

Після смерти митрополита Куїловського, Львівським Митрополитом став станиславівський єпископ Андрій Шептицький. Рим затвердив його номінацію 17-го грудня 1900 року, а інтронізація на митрополичий престіл відбулася 17-го січня 1901 року. Багато томів можна писати про Митрополита Андрея, його життя і діяльність, але ми змушені обмежитися до найважливіших моментів цього Велетня Української Церкви і народу. Митрополит брав активну участь в кожній ділянці українського життя, був членом австрійського парляменту (палата панів), віцемаршалком Галицького сойму, членом Української Національної Ради в 1918 році, почесним президентом Національної Ради у Львові в 1941 році, дійсним членом НТШ, почесним членом ,,Рідна Школа" і багато інших. Митрополит Андрей був основником і фундатором Українського Національного Музею у Львові, основником Богословської Академії, добродієм різних харитативних установ: Народної Лічниці, бурс, шкіл, сиротинців і т. п. Відомо було, що в 1939 році зі своєї каси видавав річно на народні цілі два мільйони польських золотих. Митрополит утримував десятки студентів в закордонних університетах, помагав письменикам, мистцям, студентам високих шкіл, інвалідам і кожному, хто прийшов із своїми клопотами. Знаємо також, що за большевицької окупації Митрополит не мав з чого жити. Добрі люди (особливо ОУН перебрала допомогу для Митрополита) приносили з сіл муку, хліб, молоко та інші харчові продукти.

На початку Першої світової війни московська окупаційна влада арештувала Митрополита у Львові 19-го вересня 1914 року і вивезла до манастирської тюрми в Суздалі, пізніше в Курську. У в'язниці Митрополит пробув три роки і повернувся до Львова 10-го вересня 1917 року. В 1921 році Митрополит Шептицький вибрався за океан відвідати церкви та поселення в Канаді, ЗСА, Бразилії, Аргентини, при тому він відвідав столиці західнього світу, старався приєднати політичних провідників Европи для української державної справи. При повороті Митрополита на Батьківщину його ув'язнила польська влада і він просидів якийсь час у в'язниці в Познані.

У 1930 роках настав ганебний курс польської політики у відношені до православних українців на Холмщині і Підляші. В той час зруйновано сотні церков, або перемінено їх на костьоли, знищено цвинтарі та всі церковні надбання. Польські християни-єпископи мовчали. Галицький митрополит запротестував Пастирським листом і став в обороні переслідуваних братів, православних християн. Окремою ділянкою пастирської діяльности була його апостольська праця для церковного по'єднання Сходу й Заходу, аби ,,всі були одно". З літературної спадщини Митрополита Андрея лишились його: Послання, Пастирські листи, аскетичні і богословські твори, переклади Св. Отців, твори про мистецтво, про обряди, про громадські справи, політичні твори та інщі. Під час німецької окупації Митрополит станув мужньо в обороні винищуваних жидів, протестував проти надужить ґестапо в Україні та проти винищування совєтських полонених, хоч усе було без висліду. Митрополит і не забував про своє стадо і за кордонами України, а особливо в ЗСА й Канади. Він не тільки потішав їх своїми Пастирськими листами (наприклад, ,,Русинам осілим в Канаді", в 1901 році Митрополит видав Пастирський лист, а вже в 1910 році відвідав українські поселення в Канаді та вистарався для них окремих українських єпископів; для ЗСА в 1907 році єпископа Сотера Ортинського, а для Канади, в 1912 році, єпископа Никиту Будку, що пізніших часах спричинилися до створення окремих митрополій.

Митрополит пережив чотири ворожі окупації: російську, польську, німецьку, большевицьку. П'ятої чергової большевицької вже не пережив і помер, як символ страждань народу, якому віддав ціле своє серце, ввесь талант і знання, всі труди; помер 1-го листопада 1944 року. Він ніколи не залишав свого народу в найчорніші дні нашої історії. Народ йому відплачувався любов'ю і безмежним довір'ям. Католицька церква оцінюючи його праведне і місійне життя, розпочала по смерті Митрополита процес його беатифікації. Немає сумніву, що Митрополит Андрій — це найбільша особистість між українськими католицькими митрополитами. Це велика людина, що довгі часи займатиме уми істориків й дослідників, бо став він творцем нової епохи в нашому житті.

Наступником Митрополита Андрея з хвилиною його смерти в 1944 році став архиєпископ-помічник Йосиф Сліпий, найближчий співробітник покійного Митрополита, довголітній ректор Богословської Академії. На початку 1945 року большевики вирішили Греко-Католицьку Церкву силою знищити так 11-го квітня 1945 року арештували Митрополита Йосифа і весь єпископат. Щойно в березні 1946 року проголошено, що в Києві відбудеться суд над Митрополитом і єпископами, що вони були засуджені на довголітні каторжні роботи. Отож поарештували наших владик, членів епархіяльних капітал та інших впливових людей. Большевики насильно зігнали до Львова коло сотні стероризованих священиків та приблизно стільки само вірних і в днях 8-го — 10-го березня 1946 року відбувся т. зв. ,,Собор", що вирішив уневажнити постанови Берестейської унії з 1596 року зірвати канонічний зв'язок з Римом та ,,возз'єднатись" з Російською Православною Церквою. В такий спосіб Греко-Католицька Церква на рідних землях перестала існувати, як

(Закінчення на стор. 4)

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ: НАША ПРИСУТНІСТЬ У ВАШІНҐТОНІ 7-9-го ЖОВТНЯ Ц. Р. — ОБОВ'ЯЗКОВА!

Появився...

(Закінчення зі стор. 1)

У розділі „'гласність' і 'перебудову' в СССР" вміщено статті таких авторів: Джана Решетара: „27-ий з'їзд КПСС. Перші спроби Горбачова перебудувати СССР"; Гергарда Сімона: „Хрущовізм. Чи здатна до зміни совєтська система?"; Корнелії Герстенмаєр: „Символи надії. Кар'єра двох слів-гасел: 'гласність' і 'перестройка' "; Владимира Максимова: „Театр для сліпоглухонімих"; Едуарда Кузнєцова: „Трагікомічний спектакль"; Омеляна Бея: „25-річчя реформ в СССР. Горбачовська 'перейстройка' та її значення для союзних республік"; Віктора Сабаля: „Куди прямує розвиток у Совєтському Союзі?"; Владимира Малинковича: „Перспективи економічних реформ"; Леоніда Лимана: „'Пора збирати каміння'. Про одну тенденцію совєтського літературного процесу".

Крім цього, вміщено два інтерв'ю: перше — „Розмова із Збігнєвом Бжезінським", яку провів Михайло Михайлов, і друга — „Розмова з Данилом Шумуком", яку провели Михайло Воскобійник і Василь Гришко.

Черговий Розділ „Література понад кордонами" вміщає три статті, які були прочитані серед численних інших, на Паризькому форумі, присвяченому такій же тематиці і влаштованому французьким ПЕН - Клюбом, Інтернаціоналом опору та журналом „Континент" восени 1987 року: Владимир Максимов, „Чудо нашого існування"; Леонід Плющ, „Українська культура в петлі меж і обмежень"; Наталія Горбаневська, „Жертвуючи життям".

Про українсько-російські взаємини написав статтю Роман Шпорлюк п.з. „Україна і Росія", а про українсько-китайські Петро Потічний п.з. „Китай у 1986 році. Враження з подорожі".

Окремий розділ присвячено в журналі „Преміям Фундації ім. О. і Т. Антоновичів за 1986 рік". У ньому вміщено доповіді членів жюрі Івана Фрізера Я. Пеленського про праці лавреатів за 1986 рік Наталі Лівицької-Холодної та Богдана Кравченка і відповіді лавреатів, виголошені на урочистому врученні премій, яке відбулося 11 квітня 1987 року в Українському Інституті Америки в Ню Йорку.

Крім цього в журналі вміщено три статті з української совєтської преси, два некрологи про Петра Григоренка авторства Михайла Демковича-Добрянського та про Євгена Зиблікевича авторства Богдана Коваля, повідомлення про українські діяспорні інституції та лист до редакції Теодора Мацькова.

Том 6/7 журналу „Віднова" у ціні 20 ам. дол. можна передплатити у видавництві, пишучи на адресу: W.K. Lypynsky East Europlean Research Institute, 469 Flamingo St., Philadelphia, Pa. 19128.

КОРЕСПОНДЕНТИ ІНФОРМУЮТЬ з Бангкоку у Таїлянді, що збройні сили Бурми зліквідували 18-го вересня ц.р., цивільний уряд, заборонили всякі демонстрації на вулицях міст, і наказали робітникам повертатись на свої місця праці. При тому військовики застосовували фізичну силу, виарештували чимало опозиційних активістів і організаторів масових протестів, розстріляли непокірних, а сотні поставили під домашній арешт. Військову акцію, чи військовий переворот, очолив міністер оборони і шеф генерального штабу армії ген. Сав Монг, член військової хунти, чи як кажуть опозиціонери „кліки", який заявив, що Бурма була загрожена відсередніми силами і тому армія мусіла навести порядок, щоб рятувати країну перед хаосом.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ НА ЛОНҐ АЙЛЕНДІ

Рік 1988 залишиться в історії української громади на Лонг Айленді, як рік посиленої активности і духовного піднесення. Щоб гідно відзначити ювілей 1000-ліття Хрищення України, конечним було змобілізувати всі творчі сили громади, а для цього необхідно було перекрочити пори релігійних, політичних та дрібних індивідуальних розходжень і непорозумінь. У світлі пророблленої праці можемо сказати, що наша громада здала свій іспит. Під кінець 1987 року остаточно оформився Громадський Комітет на Лонг Айленді. До почесного складу комітету ввійшли парохи українських церков обох віровизнань, а до ділового — члени різних церковних і громадських організацій. Комітет очолили Мимі Заприлюк і Катерина Мицьо. Поруч біжучої активности,

Соборний Молебень в українській католицькій церкві св. Володимира в Юніондейлі

Релігійна процесія-маніфестація.

продиктованої вимогою часу і ситуацій, про які вже були широкі звідомлення у пресі, українська громада на Лонг Айленді дводенними імпрезами достойно і величаво відзначила ювілей 1000-ліття Хрищення України 20-го і 21-го серпня ц.р.

Український Вечір

Департамент Розваг повіту Нассов кожного літнього сезону влаштовує ряд культурних імпрез, а також і „Етнічні вечори". Програми відбуваються в Айзенговер Парку і притягають кільканадцятитисячну, майже повністю американську публіку. Українські програми влаштовує Відділ УККА повіту Нассов і вони втішаються опінією одних із кращих.

Від багатьох років, поборюючи всякі труднощі, Українські Вечори присвячуються важливим для нашого народу історичним подіям, що надає їм політичну закраску. В цьому велика заслуга довголітнього Голови Відділу УККА Йосифа Хоми, а передовсім реф. зовнішніх зв'язків Орисі Дацків. Цьогорічна програма була присвячена ювілеєві Хрищення України. Сцена найбільшого парку на Лонг Айленді була прикрашена золотими банями Софіївського собору в Києві і написом 1000-ліття роботи мистця Ігоря Кучмака. Програму розпочато відспіванням українського і американського гимнів. В офіційній частині староста повіту Нассов — Томас Гулота вручив парохам і громадським діячам грамоти признання для української громади за її вклад в життя повіту. Він також сказав коротку змістовну промову на тему Хрищення України і висловив надію, що прийде час, коли Україна стане вільною і український нарід зможе свобідно хвалити Бога. Щоб викликати глибше історичне відчуття ювілейних святкувань дуже причинився „живий образ княжого почту", з постатю княгині Ольги і князя Володимира Великого, багатство і краса одягу княжих часів. Образ княжого почту приготували Христя Навроцька і Люба Артимишин, членкині 64-го Відділу СУА в Ню Йорку. Оксана Дацків, яка пояснювала особливості одягу і вела програму вечора, також була одягнена в стрій галицької княжни. Добру і вміло уложену мистецьку програму доповнили виступи танцювального ансамблю „Сизокрилі", під керівництвом хореографа Роми Прийми-Богачевської та пісні у виконанні „Дарки і Славка". Музика оркестри „Грембіта".

На Українському Вечорі виступають „Сизокрилі"

Неділя 21-го серпня

Недільна програма святкувань мала більш релігійний характер. Вона розпочалась відслуженням Св. Літургії в намірені українського народу. В українській православній церкві св. Михаїла в Юніондейлі Святу Літургію відслужили о. С. Пастухів і о. П. Сагайдачний.

В українській католицькій церкві св. Володимира в Гемстеді був особливо піднесений настрій — там вітали Владику Василя Лостена (Микола Курчак з дітьми Мартою Макух і Адріяном Кописянським). Владика відправляв архиєрейську Службу Божу в асисті багатьох священиків і вівтарних хлопців, співав молодечий хор під проводом Марійки Олинець, а допомагали всі вірні. До піднесення святочного настрою причинилася присутність численної групи „Лицарів Колюмба" і посадника Гемстеду Джорджа Мидлем з дружиною, який сказав коротке слово, а відтак вручив пароховi о. Е. Шараневичові ювілейну проклямацію. Проповідь виголосив Владика Лостен.

Процесія — релігійна маніфестація

Після закінчення Св. Літургії в українській католицькій церкві св. Володимира в Гемстеді, вірні процесійним походом перейшли досить велику віддаль головною вулицею міста до парафіяльного центру в Юніондейлі. В першому ряду молодь у вишивках несла хрест, за ним величезний напис „Тисячоліття Хрищення України", церковні хоругви, національні і організаційні прапори, за ними йшли питомці з Глен Кова, вівтарні хлопці, молодечий хор, священики, відтак довгі колони вірних, а при кінці автомобілі з тими, які не могли йти. В процесійному поході брав також участь головний прокуратор Найвищого Суду повіту Нассов Деніс Дилом. Відповідальними за організування процесії були Мирон Мицьо і Е. Оринкович.

Соборний Молебень

З певністю можна ствердити, що в приміщенні парафіяльного центру св. Володимира в Юніондейлі, ще на жадній імпрезі не було так багато присутніх. Тут зійшлися вірні обох українських церков зі своїми духовними опікунами на Соборний Молебень і Відновлення Акту Хрищення, з нагоди ювілейних святкувань 1000-ліття Хрищення України.

Перед вівтарем, удекорованим чудовими вишивками і квітами до спільного Молебня, яким провадив Владика Василь Лостен, стали 11 священиків: католицького віровизнання Д. Бекмен (представник рим. кат. катедри св. Агнети), Й. Бинковський, А. Гавкалюк, А. Кучма, Е. Монастирський, П. Пашак, В. Рибіцкий і В. Завіруха; православного віровизнання — протопресвітер С. Пастухів, Е. Пеганич і о. П. Сагайдачний. По обох сторонах вівтаря стояла молодь у вишивках з церковними хоругвами і національними та організаційними прапорами. Співав хор а всі присутні допомагали. Під час Молебня було виголошено дуже змістовні проповіді, кожна у іншому стилі: англійською мовою — о. П. Пашак; українською — о. П. Сагайдачний і о. В. Завіруха.

Релігійна виставка

Образ ювілейних святкувань, не був би повний, коли б не згадати чудової, дуже багатої якісно і чисельно виставки ікон і церков. Там було багато експонатів двох генерацій родини мистців нашої громади бл. п. Івана Кучмака і присутнього там його сина Ігоря Кучмака. Багато оригіналів артистичних рисунків церков — вислід 30-літньої праці бл. п. Антона Вариводи, із колекції Фундації Дослідження Лемківщини, і багато, багато інших. Однак найбільшою атракцією виставки були чисельні оригінальні ікони, які сягають княжої доби, з колекції родини Казимирів. Цю чудову виставку приготували мистець Ігор Кучмак і інженер Богдан Кописянський. Про неї готується осібний допис.

Концерт і доповідь д-ра Богдана Футея

Після Молебня, перед концертом був час для огляду виставки і обід, зготовлений парафіянами української католицької церкви св. Володимира під проводом церковного комітету і Анни Данилюк. Концертову частину програми відкрила українською мовою Катерина Мицьо словами Євгена Сверстюка з неофіційних святкувань у Києві „І на нашій вулиці сьогодні свято". Вона, між іншим, сказала: „Ми зійшлися тут, далеко від рідної України, щоб відсвяткувати знаменну подію в історії нашого народу, щоб долучити й свій голос протесту проти піратів історії, проти історично незаконних святкувань, які проводить Російська Православна Церква з допомогою атеїстичного уряду Москви. Ми зійшлися, щоб і від нашої громади полинула до Всемогутнього Бога молитва-подяка за ласку віри христової, за національне зростання, за те що Він перевів нас через століття з хрестом і тризубом, щоб і від нас полинула молитва благання за майбутню долю українського народу". Англійською мовою говорила Мимі Заприлюк. Вона звернулась з особливим закликом до молодшої генерації, щоб вони прийняли цей дарунок, 1000-ліття християнського життя українського народу, щоб збергли його і понесли у майбутність. Вона також привітала достойників американського уряду. Староста повіту Нассов Томас Гулота, а також Петрик Загаріно передали ювілейні проклямації в руки парохів та громадських діячів. Еді Оринкевич представив і привітав д-ра Юрія Солтиса — голову Крайового Комітету, який у свою чергу широко представив головного доповідача з Вашінгтону суддю д-ра Богдана Футея, який виголосив коротку але змістовну доповідь українською і англійською мовами.

Концертову частину програми виконав чоловічий хор „Прометей" з Філядельфії. Дириґент Михайло Длябога, акомпаньяторка Ірина Пелич-Зварих. Розмір статті не дозволяє описати красу їхнього виступу, все ж таки треба сказати бодай дещо. В першій частині хор виступав у вечірньому одязі, а в другій — в чудових повних національних строях.

Концерт розпочато фрагментом з музичної драми „Гайдамаки", „Молітесь браття" муз. Стеценка, слова Т. Шевченка, соліст Стефан Шкафаровський. До репертуару концерту входили релігійні, національні і народні пісні. Кожна з них була виконана бездоганно і задовольнила вимоги навіть найбільш вибагливих слухачів. Подяку хорові за чудовий концерт і довгі роки служіння українській громаді зложила Катерина Мицьо, а до заключного слова попросила ініціятора Громадського Комітету о. Е. Шараневича, який подякував всім хто в якийнебудь спосіб причинився до непересічного успіху ювілейних святкувань. Святкування закінчено відспіванням „Боже Великий Творче Всесильний".

Катерина Мицьо

СЛУЖБА БОЖА і ПАНАХИДА

буде відправлена за Спокій Душі
нашого Найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п. д-ра

Івана М. Новосівського

25-го вересня 1988 р. о год. 10-ій ранку
в катедрі св. Володимира в Ню Йорку
160 E. 82-га вул.

Просимо про ласкаву участь та молитви за спокій душі Покійного.

Будемо вдячні:
ДРУЖИНА і СИН з родиною

Ділимося болючою вісткою, яка наспіла з України, що 10-го вересня 1988 р. по довгій і важкій недузі помер в Дрогобичі

бл. п.

ОЛЕГ АНДРІЙ МИКЛАСЕВИЧ

нар. 9-го лютого 1928 р.
Учитель Вищої Музичної Школи в Дрогобичі.

Покійний залишив у глибокому смутку:
дружину — АННУ
дочок — ХРИСТИНУ і ЛІДІЮ з родинами
сестру — КСЕНЮ АНТИПІВ
брата — ОЛЕКСАНДРА з родиною
ближчу і дальшу Рідню в Україні і в Америці

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
відправиться

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА

в українськім католицькім соборі Пресвятої Родини у Вашінґтоні, Д. К.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"

30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:

„Свободи" ☐ **„Українського Тижневика"** ☐ **„Веселки"** ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

На зміну адреси проситься
ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00.

Галицька...

(Закінчення зі стор. 2)

фактична церковна провінція, але вона не перестала існувати в світлі канонічного права. Католицької чи Православної Церкви, не перестала існувати, як моральна сила, як молитовний союз вірних. Всі наші Владики понесли мученицьку смерть, тільки Митрополит Йосиф Волею Божого Провидіння мужньо видержав нелюдські умови заслання і за старанням Папи Івана XXIII та Президента ЗСА Джана Кеннеді його звільнили 9-го лютого 1963 року. Від того часу Верховний архиєпископ перебував постійно в Римі, брав жваву участь у 2-му Ватиканському соборі, висунув на ньому справу патріярхату Української Католицької Церкви та з нечуваною енергією розгорнув працю для добра Церкви і народу. У 1965 році став четвертим в історії УКЦеркви кардиналом. В цей час відбувся п'ятий Архиєпископський синод, на якому прийнято синодальний устрій і повну помісність нашої Церкви з постійним Синодом єпископів, під проводом Верховного архиєпископа. Все це створено на протязі короткого часу від часу звільнення у 1963 році Митрополита. Це створив він, який перебув 18 літ у совєтських в'язницях і концтаборах Сибіру, створив майже з нічого, бо тільки жертовністю вірних нашої Церкви, які тріюмфально вітали його під час його подорожі по всіх країнах українського поселення. Верховний архиєпископ — це голова Помісної УКЦеркви, наш символ вірности, жертвенности, витривалости і відваги. Він світитиме, як приклад поєднання Божого з людським, релігійного з національним. Кардинал і Патріярх Сліпий помер у Римі 7-го вересня 1984 року.

Не зважаючи на переслідування, в'язнення і заборону існування Українська Католицька Церква діє в Україні в катакомбах і тепер українські католицькі Владики, священики і вірні домагаються офіційно права на вільне виконування релігійних обов'язків, у своїй Українській Католицькій Церкві.

РЕЧНИК КРАЙОВОЇ ЛІСНИЧОЇ служби заявила, що тих кілька інчів снігу, що впали впродовж двох днів, в кінці минулого тижня у Єлловстони парку допоможуть у великій мірі до придушення лісових пожеж, які до цих пір знищили сотні гектарів лісу. Одначе Шерон Стюарт твердить, щоби цілком пожежі припинилися, потрібно великої завірюхи із сильним опадом снігу.

Завершується...

(Закінчення зі стор. 1)

мітету, вислано понад 70 запрошень до визначних осіб із американських кіл. Досі запевнили свою присутність два із ньюйоркських сенаторів, а це Алфонс Д'Амато і Даніель Мойнигген.

Нас однак цікавить особливо мистецька програма здвигу, і тут забирають слово наші дві відомі керівники мистецького слова і танку. Вони мають багато що розповісти і стараються передати нам якнайкраще свої приготування. Цей монтаж слова і танку (як це подано в програмі), це переплітання мистецького слова учнів із Студії Л. Крушельницької в числі біля 25 осіб, які рецитуватимуть уривки із твору відомої сучасної української поетеси Віри Вовк п. н. „Іконостас", переплітані хореографічним виконанням живої Ікони і зображенням боротьби за волю сьогоднішньої України.

Р. Богачевська вияснює, що у її монтажі танку беруть участь не лише „її" танцюристи з ансамблю „Сизокрилі", але також деякі з групи „Волошки" з Клівленду, з Монтреалю, Торонто та інші, які цього літа були на танцювальному таборі та вже там підготовляли цей монтаж. Вона з великим признанням і подивом висловлюється про тих молодих танцюристів та їхніх батьків, які посвячують свої вільні дні, час і гроші, щоб приїздити з усіх усюдів на конечні ще тепер проби. В загальному понад 70 танцюристів візьме участь у тому монтажі.

Не менше пильно приготовляється до виступу Студія Мистецького Слова, як розповідає її керівник Л. Крушельницька. Проби йдуть довгими годинами, костюми шиються, а декорації у формі іконостасу запроєктував і виконує мистець Володимир Бачинський.

Отож, як бачимо, мистецька частина, яку це поповнять українські молодечі ансамблі з Торонто виступами оркестри під диригентурою В. Карлаша, заповідається цікаво.

Усі подробиці про цю частину здвигу можна буде довідатися з окремих програмок, які присутні отримають. Відповідальним за мистецьку частину є Василь Сосяк, а майстрами церемонії будуть адв. Аскольд Лозинський і Андрій Шевченко.

Ми питаємося голову Комісії зв'язку та інформації С. Рубель, як представляється справа засобів масової інформації і чи є надії, що вони будуть присутні. Довідуємося, що буде для них виготовлений відповідний матеріял і повідомлення. На місці усіма неукраїнськими гостями будуть опікуватися Слава Рубель і Ігор Длябога.

Порядком здвигу займається інж. Мирослав Шмігель і, як це він підкреслив на засіданні комітету, що відбулося в середу, 14-го вересня, молодечі організації в одностроях будуть мати призначені свої місця і до 18-го року життя вступ для них вільний. Для втримання порядку на залі потрібно українських впорядчиків, і М. Шмігель радо приймає зголошення таких „добровольців", якими в дні імпрези керуватиме ветеран американського війська В. Полчі.

Як ми бачили в часі засідання комітету, у ньому працює велика кількість людей. До редакції загостили лише чотири особи, на яких лежить найбільша відповідальність за перебіг здвигу.

Надіємося, що цей поважний штаб людей доложить усіх старань, щоб маніфестаційний здвиг в Ню Йорку був справді величавим відзначенням 1000-річчя Християнства в Україні, а наша спільнота з цілого східнього побережжя своєю присутністю це впевнено підкреслить.

80-літній ювілей 217-го Відділу УНСоюзу Братства св. Йосафата в Рочестері

Восьмого листопада ц. р. українська громада в Рочестері, Н. Й., повинна відзначити 80-ліття першого прояву організованого життя цієї громади. В цім дні 1908 р. 16 осіб, в тому 10 чоловіків і шість жінок рішили зорганізувати відділ УНСоюзу — назвавши його Братством св. Йосафата. Головний Уряд УНС надав тому Відділові ч. 217. Першим представником Відділу вибрано Івана Шевця, секретарем Івана Іваськевича і касиром Василя Луцишина. Метою цього Братства було зміцнити єдність новоприбулих з краю, дбати про національне виховання, та давати поміч у початках їхнього життя у чужій для них країні. За ініціятивою Братства зорганізовано в 1909 р. парафію української католицької церкви св. Йосфата. Це і було початком громадсько-релігійного життя Рочестерської громади, яка згодом розвинулася в одну із поважних культурних громад. Члени Братства допомагали в харитативній праці громади та в розвитку парафії.

Впродовж всіх років близько 400 членів Братства Господь покликав до себе. Кожного Дня Подяки в церкві св. Йосафата відправляється Служба Божа з панахидою за померлих членів. Слід згадати Івана Пастушина, Михайла Рудого, Івана Теребушку, Григорія Булавинця, Михайла Яцулу, Петра Паснака, Еву Герулу, Андрія Іванова, Василя Гречука, Василя Британа, Николу Кучмія, Володимира Колданського, Романа Пристая, Василя Пригоду та довголітнього секретаря Теодора Кубарича і багато інших, які впродовж 80-ти літ працювали для Братства.

В цім ювілейнім році 217-ий Відділ нараховує 480 членів. Його секретар Стефан Приймак щиро працює, щоб придбати нових членів, бо розуміє, що жодна організація не зможе втриматися без напливу нових членів. За п'ять років його праці придбано 172 члени. За це він одержав перше місце між секретарями на XXXI Конвенції УНСоюзу в Дітройті. Також завдяки йому і голові округи бл. п. Володимирові Гаврилюкові округа кілька років діставала перше місце. Вони оба давали найбільше число членів кожного року для УНСоюзу. Секретар Стефан Приймак так само дбає про молодих членів і за останніх п'ять літ шість молодих студентів одержали стипендії від УНСоюзу в сумі 4,700 дол.

Управа Відділу шанує своїх членів і недавно відзначено спеціяльним прийняттям для громади довголітнього предсідника, секретаря, а тепер почесного предсідника Відділу і Окружного Комітету Константина Шевчука, та дружину Івана Пастушина Агафію Пастушин. Це наші найстарші члени громади і дай Боже, щоб дожили до близької сотні літ і більше.

Предсідником Відділу є Стефан Васьків, а касиром Стефан Мартинюк. Головою Контрольної Комісії є Дмитро Марголич.

Маючи на увазі, що неможливо буде відсвяткувати 80-ліття, яке припало на рік святкувань 1000-ліття Хрищення України, Відділ відзначив святковим бенкетом, в минулих роках, своє 75-ліття з участю представників усіх організацій Рочестеру та великої кількости громадян.

Рочестерська громади бажає членам Відділу та всім урядникам багато успіхів у дальшій праці для добра своєї церкви, УНСоюзу та всього українського народу.

Ірина Русак

На фронті...

(Закінчення зі стор. 2)

далеко за межами республіки... І ще, як на мене, то й програмки на футбольні чи гокейні матчі варто випускати двома мовами, бо серед уболівальників нашого ж таки „Динамо" чимало прихильників з інших республік...

Русифікаційний курс російських зайдів в Україні іде різними шляхами: ліквідують садочки й школи з українською мовою научання, ліквідують книжкові видавництва, усувають українську мову із середніх і вищих шкіл з державних інституцій та майже з усіх суспільно-громадських ділянок.

Однією з метод є ще злосливий саботаж достави україномовних видань для тих, що їх передплачують. Неодноразово появляються у поодиноких виданнях листи, скарги цих передплатників, які або зовсім не дістали своїх газет, журналів, книжок, або з великим запізненням. Так і в цьому ж числі „Спортивної газети" появився лист групи читачів, який теж передруковуємо без жодних змін, він не менш цікавий своїм змістом.

Коли ж прийде кінець неподобствам ?

Шановна редакціє!

• Знову тебе турбують читачі зі Львова, лист яких наводився в оглядовій статті під назвою „Зайва морока, або ще раз про доставку Спортивної газети передплатникам"... Зокрема, йшлося про дуже запізніле надходження газети до Львова та західних областей республіки. Після тієї публікації одержали відповідь од Львівського відділення Міністерства зв'язку УРСР, де нас поінформували, що виходячи з транспортних умов, запізнення газети на добу-явище закономірне, й читачі повинні з цим погодитися. Питання про друкування „СГ" у місцевому видавництві „Вільна Україна" Міністерство не вирішує (очевидно це „міністерство" виконує русифікаторські накази з Москви — зам. О.Т.) посилаючись на застарілість друкарської бази, її слабі виробничі потужності. Отже виходить, що винних немає.

Прочитали ми цю відповідь і порівняли її зі статтею в нашій обласній газеті про роботу одного з польських видавництв. Його представник розповів, що, не завізши пресу (зокрема газети) до 6-ої ранку в кіоски, вони за цей день зазнають значних збитків. А що ж у нас? Через два дні після друкування „СГ" надходить у кіоски та передплатникам, а ті, хто за це відповідає й одержує заплату, вважають подібне нормою. Нехай, мовляв, страждає читач? (Автори мають на думці присланих з Росії чиновників і їх слуг, хахлів зам. О.Т.). Але він не бажає страждати (редакція, впевнені, теж бо через це втрачає тисячі своїх „вірнопідданих"), вимагає: „Спортивна газета" повинна бути в його поштовій скринці у день її виходу в світ, тобто у вівторок, четвер та суботу. І ще — обов'язково зранку. А як це організувати — нас не повинно стосуватись. З повагою і надією — львів'яни О. Кунтій, І. Боровий, В. Ковбишин, Я. Дула... (всього 31 підпис).

Відповідь редакції „СГ". „Аніскільки не сумніваємося, що під таким листом поставили б свої підписи не тільки 31 наш передплатник із західнього регіону республіки, а й усі без винятку десятки, вірніше-сотні тисяч львів'ян, і закарпатців, буковинців і волинян, івано-франківців і ровенців, тернопільців і хмельничан, для яких газета є вчорашньою, часто-густо позавчорашньою. Адже в цих областях, 'СГ', до речі, користується найбільшим попитом (туди надходить чи не половина тиражу), з причини запізнілої достави, як правильно підмітили автори даного листа втрачає тисячі своїх 'вірнопідданих'. Невже, питається, й надалі така величезна кількість прихильників спорту (а скільки їхніх земляків, як свідчить редакційна пошта, або відмовились передплачувати газету, або так і не стали її читачами — й не перелічиш) мають страждати через нерозторопність чи халатність працівників різних підрозділів Міністерства зв'язку УРСР?....

Посилання ж на 'застарілість друкарської бази, слабкі виробничі потужності' видавництва „Вільна Україна", як константація факту — не задовольняє.

Отже, вкотре звертаємося до Міністерства зв'язку УРСР з проханням дати нарешті редакції та її численним читачам, принаймні із західних областей республіки, вичерпну і конкретну відповідь на те, коли цим неподобствам прийде кінець"...

Читачі, як і редакція мабуть свідомі цього, що так довго, як в Україні пануватимуть російські зайди і їх помічники хохли, русифікаційному курсові та всяким неподобствам не буде кінця — зам. О.Т.